

Bylo by jí 60

Uběhlo 60 let ode dne narození vynikající šachistky, první mistryně světa V. Menčíkové.

Věra Francevna Menčíková se narodila 16. února 1906 v Moskvě. Její otec byl Čech, matka – Angličanka. V Moskvě uběhla dětská léta Věry.

Hrát šachy naučil dívčence otec, když jí bylo devět let. Již v těch letech se projevilo nadprůměrné šachové nadání Menčíkové. O něco později, když Věra chodila do školy, začala navštěvovat šachový kroužek. Koncem roku 1921 se Menčíkova rodina přestěhovala do Anglie. Věra začala pobývat ve známém Hastingském šachovém klubu, poslouchala přednášky, zabývala se teorií pod vedením maďarského velmistra G. Maróczyho, přebývajícího v tu dobu v Anglii, vystupovala v turnajích.

V hastingských šachových festivalech Menčíková prošla cestu od turnajů nižší kategorie do hlavního turnaje mistrů, v němž hrála sedmkrát. Hastingské turnaje v letech 1923-1928, se v podstatě staly počátkem její velké sportovní cesty.

Poprvé v turnaji mistrů hrála Menčíková ve Scarborough (Anglie) v roce 1928. V tomto turnaji dosáhla 50% výsledku. Za rok – se již účastnila mezinárodního turnaje v Paříži. „Ze všech senzací tohoto triumfu je

přítomnost Věry Menčíkové – tou největší“ – sděloval tehdy tisk.

V témže roce 1929 se Menčíková přihlásila k účasti v mezinárodním turnaji v Karlových Varech, kde se sešla velmi silná sestava. Mezi 22 účastníky této soutěže byli Capablanca, Euwe, Maróczy, Tartakower, Marshall, Nimcovič a další známí šachisté.

Velmistr Flohr vzpomíná: „Účast Věry Menčíkové v turnaji byla přijata mnoha účastníky s pousmáním. Zvláště ironicky se k tomu stavěl mistr Becker z Vídně. Vzpomínám si, jak se v přítomnosti několika účastníků Becker posmíval: „Pojďme se domluvit! Kdo prohraje s mistryní, ten bude

přijatý do klubu Věry Menčíkové, jenž navrhuji založit.“

Tak se stalo, že prvním členem „klubu Věry Menčíkové“ se stal právě Becker.

A. Aljechin se tehdy takto vyjádřil o hře talentované šachistky: „Věra Menčíková je nadaná ohromnými schopnostmi k šachové hře; při další práci a trénování z průměrného mistra, kterým je nyní, vyroste v prvotřídního mezinárodního mistra“.

Menčíková hrála v mnoha mužských turnajích a nejednou dosahovala výborných výsledků. Mezi její nejlepší úspěchy patří dělba 2.-3. místa s Rubinsteinem v Ramsgate, před Koltanowským, Maróczym, Znosko-Borovským; 2. místo v Londýně, 1932; 3. místo v Mariboru, 1934, před Rejřířem, Spielmannem, Asztalosem, Vidmarem ml.; 3. místo v Margate, 1935.

V roce 1935 Věra Menčíková pobývala ještě jednou v Moskvě – byla účastnicí mezinárodního turnaje.

Menčíkové se podařilo střetnout za šachovnicí s mistry světa Laskerem, Capablanou, Aljechinem, Euwe, Botvinnikem a dalšími známými velmistry a mistry. M. Euweho dvakrát porazila.

Mezi šachistkami neměl Menčíková sobě rovné. Když vyhrála v prvním ženském

mistrovství světa v roce 1927 téměř se 100% výsledkem (10,5 bodu z 11), byla nepřetržitě mistryní světa do roku 1944 – do okamžiku tragické smrti. Sedmkrát Menčíková zvítězila na ženských mistrovstvích světa.

Talentovaná šachistka spolupracovala s šachovým tiskem. Dva články – „Mé úspěchy na šachovém poli“ a „Žena-šachistka v Západní Evropě“, - byly Menčíkovou speciálně napsány pro sovětský časopis „Šachmaty“. Od roku 1941 byla Menčíková redaktorkou rubriky partií v anglickém časopisu „Chess“.

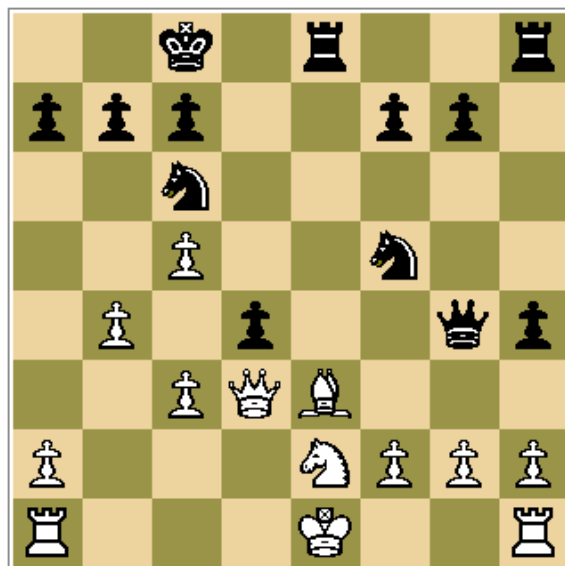
Ve válečných letech Menčíková vystupovala v několika nevelkých turnajích, uskutečněných v Anglii, v roce 1942 zvítězila v zápase s velmistrem J. Miesesem výsledkem +4 -1 =5.

Tady je jedna z partií zápasu.

Mieses – Menčíková

Francouzská obrana

1.e4 e6 2.d4 d5 3.ed ed 4.Sd3 Jc6 5.c3 Sd6 6.Dc2 (jak je známo, na 6.Je2 je silné Aljechinem používané 6. ...Dh4) **6. ...Jge7 7.Je2 Sg4 8.Se3 Dd7 9.Jd2 Sf5 10.Jg3 Sxd3 11.Dxd3 0-0-0 12.b4** (předčasný útok, mělo se hrát 12.0-0-0) **12. ...h5! 13.Jb3 h4 14.Je2 Vde8 15.Jc5 Dg4 16.Db5?** (jak ukázala V. Menčíková, také tento samozřejmý tah není povedený, lepší bylo 16.0-0-0) **16. ...Sxc5 17.dc Jf5** (tento tah by byl velmi silný také po 17.bc) **18.Dd3 d4!**

Vyvrací strategii bílého, král na e1 se začíná cítit velmi nepříjemně.

19.h3 Dg6 20.cd (nebo 20.Jxd4 Jxe3 21.Dxg6 Jd5+ atd.) **20. ...Jxb4 21.Db1 Jxe3 22.Dxg6 fg 23.Vb1 Jed5** bílý vzdal

Posledním turnajem pro Menčíkovou bylo mistrovství šachového Svazu jižních hrabství roku 1944. Turnaj se hrál podle olympijského systému. Věra Menčíková úspěšně prošla prvními třemi etapami a postoupila do semifinále. Nicméně v noci na 27. června roku 1944 během bombardování Londýna šachistka zemřela.

Mezinárodní šachová federace v roce 1956 založila pohár Věry Menčíkové pro družstevní vítězky mistrovství světa žen. Počínaje rokem 1957 – od doby první ženské Olympiády (uskutečňuje se jednou za čtyři roky), se tento pohár nachází u sovětských šachistek.

Památce Věry Menčíkové byl věnován mezinárodní ženský turnaj v Maďarsku, každoroční tradiční turnaje v Bognor Regis (Anglie).